การจัดการความรู้ กลุ่มงาน บริหารสารบรรณ อาคารสถานที่และยานพาหนะ

สถาบันพัฒนาสุขภาวะเขตเมือง

การทำความสะอาดอาคารสถานที่และยานพาหนะในสถานการณ์ COVID – 19

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีหลักการและขั้นตอนในการทำความสะอาดได้ถูกต้องและเป็นมาตรฐานเดียวกันภายในสถาบันพัฒนาสุขภาวะเขตเมือง

2. เพื่อลดการติดเชื้อโรคโคโรน่าไวรัส (Covid-19 แก่ ผู้รับบริการ เจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาสุขภาวะเขตเมือง และตนเอง

คณะผู้จัดทำ

1. นางสาวมัญชุ์ชยา ชวาฤทธิ์   ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
2. นางกาญจนา ขำประดิษฐ์   ตำแหน่ง พนักงานทำความสะอาด
3. นางขวัญเรือน เอี่ยมโอษฐ์   ตำแหน่ง พนักงานทำความสะอาด
4. นางนางเดือนเพ็ญ คล้ายบุญมี ตำแหน่ง พนักงานทำความสะอาด
5. นางจอมขวัญ นุ้ยไม ตำแหน่ง พนักงานทำความสะอาด
6. นางนวลปราง ศรีพันนา ตำแหน่ง พนักงานทำความสะอาด
7. นางสาววรรณี อยู่ตาล ตำแหน่ง พนักงานทำความสะอาด
8. นายสิทธิพล ทิชาชาติ ตำแหน่ง นายช่างไฟฟ้า
9. ว่าที่ร.ต. ประเสริฐ เพ็งศรี ตำแหน่ง พนักงานขับรถยนต์
10. ว่าที่ร.ต. บรรจบ เขจรนิตย์ ตำแหน่ง พนักงานขับรถยนต์
11. นายฉัตรชัย กอวงษ์ ตำแหน่ง พนักงานขับรถยนต์
12. นางสุระสิทธิ์ เอี่ยวประเสริฐ ตำแหน่ง พนักงานขับรถยนต์
13. นายอำนาจ เจจือ ตำแหน่ง พนักงานขับรถยนต์
14. นายภมร เจริญสุข ตำแหน่ง พนักงานขับรถยนต์
15. นางอัธยา น้อยประไพ ตำแหน่ง ธุรการ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

โรคโควิด 19 คือโรคติดต่อซึ่งเกิดจากไวรัสโคโรนาชนิดที่มีการค้นพบล่าสุด ไวรัสและโรคอุบัติใหม่นี้ไม่เป็นที่รู้จักเลยก่อนที่จะมีการระบาดในเมืองอู่ฮั่น

อาการ มีไข้ ไอ อ่อนเพลีย สูญเสียความสามารถในการดมกลิ่นและรับรส เจ็บคอ ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยเนื้อตัว ท้องเสีย มีผื่นบนผิวหนัง หรือนิ้วมือนิ้วเท้าเปลี่ยนสี ตาแดงหรือระคายเคืองตาอาการรุนแรงมีดังนี้   หายใจลำบากหรือหายใจถี่ สูญเสียความสามารถในการพูดหรือเคลื่อนไหว หรือมึนงง เจ็บหน้าอก โดยเฉลี่ยแล้วผู้ที่ติดเชื้อไวรัสจะแสดงอาการป่วยใน 5–6 วัน อย่างไรก็ตาม ผู้ป่วยอาจแสดงอาการหลังจากติดเชื้อ 14 วัน

การรักษา

1. กักตัว อยู่ บ้าน ศูนย์แรกรับ โรงพยาบาล
2. โปรดเข้ารับการรักษาทันทีหากมีอาการรุนแรง และติดต่อล่วงหน้าก่อนไปพบแพทย์หรือไปสถานพยาบาลเสมอ ผู้ที่มีอาการไม่รุนแรงและไม่มีปัญหาสุขภาพอื่นๆ ควรรักษาตัวอยู่ที่บ้าน

ช่องทางการแพร่ของเชื้อการทำสะอาดภายในอาคาร

1. ละอองเสมหะ (Droplet) เป็น ช่องทางหลัก
2. เชื้อขับออกทางอุจจาระได้(ประมาณ 9 – 14 วัน)

3. การขยี้ตา (เชื้อผ่านเยื่อบุตา) สัมผัสใบหน้าและปาก

การคงอยู่ของเชื้อ..นานแค่ไหน

พื้นผิว โลหะ แก้ว ไม้ หรือพลาสติก ได้นาน ประมาณ 4-5 วัน (ณ อุณหภูมิห้อง) อุณหภูมิ 4 องศา ประมาณ 28 วัน ถ้า > 30 องศา อายุจะสั้นลงความชื้น > 50% จะมีชีวิตอยู่ได้ดี กว่าที่ 30%

สารทำความสะอาดและน้ำยาฆ่าเชื้อ

1. 70-95% Alcohol (ประมาณ 30 วินาที)
2. 0.5% Hydrogen peroxide (ประมาณ1 นาที) 0.01% Na hypochlorite (ประมาณ1 นาที)
3. 0.23-0.47% Povidine (ประมาณ15 วินาที - 1 นาที)
4. ความร้อน > 56 องศาอย่างน้อย 20 นาที (65 องศา นาน 5 นาที)
5. UV-C จากหลอดแสงจันทร์ หรือหลอดไฟไอปรอท ระยะ 3 cm นาน 15 นาที
6. กรด < 5 หรือ เบส > 9 (สบู่)

อัตราส่วนการผสมน้ำยาทำความสะอาด

การแต่งกายของผู้ทำความสะอาด

1. เสื้อคลุมกันน้ำแขนยาวรัดข้อมือ
2. หน้ากากอนามัย (surgical mask) หรือ ถ้ามีผู้ติดเชื้อให้สวมหน้ากากกรองอนุภาค เช่น N95, N100)
3. แว่นป้องกันตา(Safety glass หรือ goggle) / กระจังกันใบหน้า (Face Shield) ถุงมือ 1 – 2 ชั้น โดยชั้นนอกสุดเป็นถุงมือแม่บ้านอย่างหนา
4. รองเท้าบูท (กรณีมีสิ่งคัดหลั่งปนเปื้อนพื้นเป็นจำนวนมาก ให้ใส่ Leg cover ก่อนใส่รองเท้าบูท)

<u>หมายเหตุ</u> อุปกรณ์ป้องกันร่างกายส่วนบุคคล (PPE) ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ได้แก่ แว่นตา (Safety glass หรือ goggle) กระจังกันใบหน้า (Face Shield) รองเท้าบูท โดยการทำความสะอาด แช่ด้วย โซเดียมไฮโปคลอไรด์ เข้มข้น0.05%. นาน 30 นาที หรือล้างด้วยน้ำผสมผงซักฟอก เช็ดให้แห้ง และเช็ดซ้ำด้วย 70 % แอลกอฮอล์

การทำความสะอาดอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล

การทำความสะอาดพื้นที่ทั่วไป

กำหนดทำความสะอาดในพื้นที่ที่มีคนมาก เช่น การถูพื้นทำความสะอาด และเพิ่มการทำความสะอาดจุดสัมผัสต่างๆ เช่น ราวบันได มือจับประตู ปุ่มกดลิฟต์ ทุก 1-2 ชั่วโมงหรือเร็วขึ้น เช่น ทุก 30 นาที เช็ดด้วยการใช้ 70 % แอลกอฮอล์

การทำความสะอาดห้องคัดกรอง

ทำความสะอาดเป็นประจำอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง โดยเน้นพื้นผิวแนวระนาบ (horizontal Surface) โดยเฉพาะบริเวณใกล้ผู้ป่วย อุปกรณ์ที่ผู้ป่วยจับน้ำยาทำความสะอาดพื้นปกติหรือใช้โซเดียมไฮโปรคลอไรต์ 0.05% ราดทิ้งไว้ 30 นาทีแล้วทำความสะอาดตามปกติ หากมีเลือดหรือสารคัดหลั่งเปรอะเปื้อนชัดเจนให้เช็ดออกให้มากที่สุดด้วยกระดาษชำระ แล้วใช้สารละลายโซเดียมไฮโปคลอไรท์ 0.5 %. ราดทิ้งไว้ 15 นาที แล้วจึงเช็ดถูด้วยน้ำผสมผงซักฟอกทำความสะอาดตามปกติ หลังจากเช็ดแห้งแล้วให้ใช้ 70 % แอลกอฮอลล์สเปรย์บริเวณที่เปื้อนซ้ำอีกครั้ง

การเก็บขยะติดเชื้อ

การจัดเตรียมรถพยาบาลกรณีรับ – ส่งต่อ

1. ประเมินและเตรียมความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจของตนเองก่อนออกปฏิบัติงาน เช่น การพักผ่อน

2. การเตรียมความพร้อมใช้ของรถพยาบาลทั้งภายนอกและภายใน โดยเฉพาะการระบายอากาศภายในรถ เช่น กระจกรถ พัดลมระบายอากาศ เป็นต้น รวมทั้งความสะอาดและความพร้อมในการใช้งานของอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในรถ

3. จัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันร่างกายส่วนบุคคล ได้แก่ ถุงมือ ผ้าปิดปากและจมูก แว่นตา ผ้าเปื้อน รองเท้าบูท หรือรองเท้าหุ้มส้น ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

หมายเหตุ จัดให้มีอุปกรณ์ภายในรถเท่าที่จำเป็นต้องใช้ ควรเลือกอุปกรณ์ที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง สำหรับอุปกรณ์ที่ต้องใช้ซ้ำ เช่น แว่นครอบตา (Goggle) หรือ กระบังหน้า (Face shield) ต้องทำความสะอาดหลังจากใช้แล้ว

การเตรียมความพร้อมใช้ของรถพยาบาล

รถพยาบาลต้องมีความพร้อมทั้งภายนอกและภายใน โดยเฉพาะการระบายอากาศภายในรถ เช่น กระจกรถ พัดลมระบายอากาศ เป็นต้น รวมทั้งความสะอาดและความพร้อมในการใช้งานของอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในรถจัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันร่างกายส่วนบุคคล ได้แก่ ถุงมือ ผ้าปิดปากและจมูก แว่นตา ผ้ากันเปื้อน รองเท้าบูทหรือรองเท้าหุ้มส้น ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานจัดให้มีอุปกรณ์ภายในรถเท่าที่จำเป็นต้องใช้ ควรเลือกอุปกรณ์ที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง สำหรับอุปกรณ์ที่ต้องใช้ซ้ำ เช่น แว่นครอบตา (Goggle) หรือ กระบังหน้า (Face shield) ต้องทำความสะอาดหลังจากใช้ด้วยน้ำยาทำลายเชื้อหรือเช็ดด้วยน้ำยาทำลายเชื้อ คือ 70 % แอลกอฮอล์หรือ 0.5 % โซเดียมไฮโปคลอไรท์

การทำความสะอาดอุปกรณ์ในรถพยาบาล

1.อุปกรณ์ที่เปรอะเปื้อนเลือดหรือสารคัดหลั่งจำนวนมาก นำออกมาทำความสะอาดและทำลายเชื้อในบริเวณที่จัดเตรียมไว้โดยเฉพาะ โดยก่อนการทำลายเชื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ ต้องล้างสิ่งที่เปรอะเปื้อนบนอุปกรณ์ออกให้หมดจดเช็ดอุปกรณ์ให้แห้ง แล้วจึงแช่อุปกรณ์ในน้ำยาทำลายเชื้อหรือเช็ดด้วยน้ำยาทำลายเชื้อคือ70% แอลกอฮอล์ หรือ 0.5 % โซเดียมไฮโปคลอไรท์

2.อุปกรณ์ที่ใช้ยึดตรึงผู้ป่วยและอุปกรณ์อื่น ๆ ที่เปื้อนเลือดหรือสารคัดหลั่ง ควรบรรจุในถุงแดง เมื่อกลับถึงหน่วยงานควรทำความสะอาดทันที โดยใช้สารขัดล้างที่เหมาะสม และทำให้แห้งและเช็ดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ

3. ชุดปฏิบัติงานต้องซักทุกวัน โดยแยกซักจากเสื้อผ้าทั่วไป ไม่ว่าจะเปรอะเปื้อนเลือด อุจจาระ ปัสสาวะอาเจียน หรือเสมหะหรือไม่ ไม่ควรนำชุดที่ใส่ปฏิบัติงานแล้ว มาแขวนไว้เพื่อใช้ซ้ำอุปกรณ์ป้องกันตนเองที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ เช่น แว่นตา รองเท้า โดยล้างทำความสะอาดด้วยน้ำและผงซักฟอกแล้ว ผึ่งให้แห้ง

4. ระบายอากาศภายในรถ เพื่อขจัดเชื้อจุลชีพที่อาจปนเปื้อนอยู่ในอากาศภายในรถ โดยเปิดกระจกรถหรือเปิดประตูรถทิ้งไว้นานอย่างน้อย 30 นาที ก่อนเก็บรถเข้าที่ เพื่อรอรับผู้ป่วยรายต่อไป

การทำความสะอาดรถพยาบาล

1. เมื่อถึงโรงจอดรถให้ทำความสะอาดรถทันที โดยเปิดประตู หน้าต่าง และท้ายรถขณะทำความสะอาด

2. การทำความสะอาดรถให้ใส่อุปกรณ์ป้องกันร่างกายส่วนบุคคลที่เหมาะสม ได้แก่ เสื้อคลุมกันน้ำแขนยาว รองเท้าบูท (หากไม่มีบูทสามารถสวมรองเท้าที่สวมไปรับผู้ป่วยและใส่ shoes cover ทับ) ใส่หน้ากากที่ใช้สวมขณะผ่าตัด (surgical mask) กรณีมีเลือด อุจจาระ หรือสารคัดหลั่งปนเปื้อน ต้องใส่หน้ากาก N95 ใส่แว่นป้องกันตา และใส่ถุงมือ 1 - 2 ชั้น

3. เลือกใช้อุปกรณ์ทำความสะอาดที่มีด้ามจับ เพื่อสัมผัสโดยตรงกับพื้นผิวให้น้อยที่สุด

4. การทำความสะอาดห้องโดยสาร และบริเวณที่มีการสัมผัสบ่อย ๆ เช่น ปุ่มกด ราวจับ ฯลฯ ด้วยน้ำผงซักฟอกทำความสะอาดปกติ บริเวณเตียงและพื้นผิวแนวระนาบให้ใช้น้ำยาที่มีส่วนผสมของ Sodium hypochlorite 0.05 % เช็ดโดยใช้ผ้าอย่างน้อย 1-2 ผืน (ไม่ใช้ผ้าผืนเดิมเช็ดและซักผ้าในถังน้ำยาทำลายเชื้อ) ผ้าที่ใช้เช็ดแล้วให้ทิ้งเป็นมูลฝอยติดเชื้อ

5. การทำความสะอาดบริเวณที่เปื้อนสารคัดหลั่งของผู้ป่วย

5.1 ให้ใช้ผ้าหรือกระดาษเช็ดออกให้มากที่สุด แล้วเช็ดซ้ำด้วยน้ำผสมผงซักฟอก และเช็ดอีกครั้งด้วยน้ำยาทำลายเชื้อ 0.1 % โซเดียมไฮโปคลอไรท์ แล้วทิ้งขยะลงถุงขยะติดเชื้อ

5.2 ทำความสะอาดอุปกรณ์ทั่วพื้นผิวด้วยน้ำทำลายเชื้อ 0.1 % โซเดียมไฮโปคลอไรท์ทิ้งไว้ 1 นาที แล้วเช็ดตามด้วยน้ำ หากไม่มีให้ใช้ 70 % Alcohol ทดแทนก่อนเป็นการชั่วคราว โดยทิ้งไว้นาน 30 นาที แล้วเช็ดถูตามปกติ

5.3 กระดาษชำระหรือผ้าที่ใช้เช็ดทำความสะอาดแล้ว ให้ทิ้งเป็นขยะติดเชื้อ เมื่อกำจัดสารคัดหลั่งหมดแล้ว ให้ล้างมือด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อหลายๆ ครั้ง

6. ระบายอากาศภายในรถ เพื่อขจัดเชื้อจุลชีพที่อาจปนเปื้อนอยู่ในอากาศภายในรถ โดยเปิดกระจกรถหรือเปิดประตูรถทิ้งไว้นานอย่างน้อย 30 นาที ก่อนเก็บรถเข้าที่

7. ถ้ากรณี รถออกราชการออกพื้นที่เสี่ยง ต้องมี 70 % Alcohol มีเครื่องฟอกอากาศไว้ที่รถ และเปิดกระจกหน้าด้านคนขับนาน 5 นาที ทุก 30 นาที เมื่อกลับมาถึงหน่วยงานเปิดประตูรถและเปิดประตูท้ายรถแล้วใช้เครื่องพ่น 70% Alcoholจากหน้ารถจนทั่วทุกครั้ง

เอกสารอ้างอิง

1. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2564
2. สำนักงานป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อและเชื้อดื้อยาในโรงพยาบาล สถาบันบำราศนราดูร